Revue Aurores

A PRIMORDIÁLIS EMBER ÉGI MEGBÍZATÁSA

Beszélgetés Jean Hanival[1]

Jean Hani számos könyv szerzője, így például a Les métiers de Dieu,[2] *a* Le symbolisme du temple chrétien *(A keresztény templom szimbolikája), a* La divine liturgie *(Az isteni liturgia) és a* La royauté sacrée. Du pharaon au roi très chrétien *(Szent királyság. A fáraótól a legkeresztényibb királyig) című műveké. A papság és a királyság funkcióiról írva, nyilvánvalóvá teszi a szent királyság örök aktualitását az emberben.*

Aurores: ***– Az időbeli hatalom és a spirituális tekintély szétválasztása kortársaink többsége számára normálisnak tűnik. Ez azonban viszonylag új, ami a modern világot mintegy szembefordítja a történelemmel. Hogyan alakult ki e metafizikai princípiumokat elfeledtető szétválasztás a társadalomban és az emberben?***

Jean Hani: – Valóban, olyan dologról van szó, ami a modern világ és a modern Nyugat sajátossága. Ama dichotómia társadalmi síkú aspektusa ez, ami a spirituális elem és a materiális elem között áll fenn az emberi életben. Minden úgy történik, mintha az ember fizikai és pszichikai életének (és ehhez kapcsolódó materiális és mentális törekvéseinek, továbbá szükségleteinek) a spiritualitás elemével való bármiféle kapcsolat nélkül kellene kibontakoznia, jóllehet e spirituális elem létezését még megtűrik; a legjobb esetekről beszélek tehát, vagy a kevésbé rosszakról. Ily módon az egyének mindennapi élete (családi élet, szakmai élet stb.) szigorúan profán síkon és profán perspektíva szerint folyik, azzal együtt, hogy időről-időre rárakódik mintegy kísérőjelenségként egy bizonyos spirituális és vallási cselekvés, amely ritkán gyakorol hatást az élet többi részére.

Társadalmi és politikai síkon e dichotómia teljessé vált a modern államokban, melyek mind (jóllehet különböző mértékben) „tagadják" az ember spirituális összetevőjét, és kizárólag arra törekszenek, hogy merőben „evilági" életüket megszervezzék, pusztán emberi és racionális, bár ritkán ésszerű szabályok szerint. Látni kell, hogy a dolgok e teljesen abnormális állapota csak hosszú „fejlődés" eredményeképp jöhetett létre, amelynek okai sokrétűek. Nem is álmodhatok arról, hogy mindegyiket felsoroljam; csupán a legfontosabbat jelzem, mert az összes többi valójában ebből következik: a politikai-társadalmi struktúra sajátos természetének felbomlásából. Ez azonban csak a „kasztok" tradicionális doktrínájának, illetve az időbeli ciklusok szintén tradicionális doktrínájának fényében érthető meg.

Röviden mondjuk el, hogy egy normális társadalom hierarchikus „kasztokból" felépülő hierarchikus társadalom. A „kaszt" szót tágabb értelemben veszem; ha némelyek félnek ettől, helyettesítsék a „rend" szóval, ami használatos volt a régi Franciaországban, ahol például „papi rendről", „nemesi rendről" beszéltek. Egy ilyen társadalmi hierarchia alapja, hogy mindegyik „rend" azt a helyet foglalja el, ami neki megfelel, figyelembe véve a saját természetét, a világ törvényével összhangban; az első a spirituális tekintély rendje, a második az időbeli hatalomé, a harmadik a termelőké és a kereskedőké – ez az utóbbi a leginkább kétkezi feladatokat gyakorló emberek rendje. Az ily módon felépülő társadalmi hierarchia megfelel az emberi individualitás rendjének, amelyben a gondolkozó és spirituális összetevő uralja a létező pszichikus és materiális részét, illetve a kozmikus rendnek, ahol az isteni intelligencia határozza meg a látható világ mozgását szabályozó törvényt. Az ilyen társadalomban az első rend megbízatása, hogy őrizze a metafizikai, isteni princípiumokat, amelyeken a különféle alsóbb területek minden eleme nyugszik. A második rendé, hogy az első felügyelete alatt megszervezze, kormányozza és megvédje a közösséget: ez a nemesek, a katonák szerepe, akik közül a király kiválasztódik. A két utolsó rend feladata, hogy anyagi szempontból táplálja az embereket, a javak előállítása és cseréje révén. Amikor a társadalomban mindegyik rend a maga helyén van, a társadalom harmonikus, és az ember az isteni törvény szerint élve elérheti benne élete célját.

Sajnos ezt a csodálatos rendet felforgatja a függetlenség szelleme, ami megindítja a hanyatlás folyamatát: az első támadás csaknem mindig a második rend embereitől jön, a politikusok és katonák rendjéből, akik hatalomvágyból nem hajlandóak alárendelődni a spirituális tekintélynek és a maguk módján akarják kormányozni az embereket. Ám amikor e folyamat beindul, nehezen állítható meg; valóban, mihelyt a második rend emberei lerázzák a spirituális tekintély igáját – noha természeténél fogva egyedül ezt illeti meg a legfőbb méltóság –, a harmadik rend emberei is követelik a maguk függetlenségét a második rend embereihez képest, és meg is szerzik az időbeli hatalmat (ez az, ami Franciaországban 1789-ben történt), míg aztán őket magukat távolítják el az utolsó rend emberei. Attól a pillanattól kezdve, amikor a harmadik rend (és *à fortiori* a negyedik) birtokolja a politikai hatalmat, azon szempont szerint szervezi a társadalmat, amely megfelel sajátos természetének, ami a materiális javak kezelésére való készség. A spirituális szempontot ekkor vagy másodlagossá fokozzák le, vagy totálisan figyelmen kívül hagyják, sőt, mi több, harcolnak ellene. Ez a laikus társadalmak eredete, amelyek berendezkedését szinte mindenütt látjuk, de amelyek e kvázi egyetemesség dacára teljesen abnormális és különösen súlyos jelenséget képeznek, amennyiben az jelentősen ránehezedik az emberek viselkedésére.

„A politika – igazi, tradicionális értelemben – az emberek kormányzásának művészete, életük beteljesítését szolgáló szabályok szerint. Márpedig életük mindenekelőtt spirituális, és ennek a spirituális életnek kell uralkodnia az ember egésze felett".

– A maga idejében Krisztus megjelenése nem az isteni hatalom időbelire történő alkalmazását kívánta-e megújítani, mint a szent királyság egyik példája?

– De, pontosan, Krisztus küldetése politikai és különösen fontos társadalmi aspektust mutat, ellentétben azzal, amit az emberek igen gyakran hajlamosak hinni. Valóban figyelemre méltó, hogy Jézus királyi kasztba született (Júda törzsébe), „Dávid fiaként"; továbbá könyvemben

hosszan értekezek arról, hogy e királyi karaktert számos módon megerősítik a földi életéről szóló történetek, ahogyan azt az evangélisták elmesélik. Nincs ebben semmi meglepő: Krisztus a Világkirály, vagyis a legfőbb tekintély princípiuma, amely kettős, papi és királyi aspektust foglal magában; a mágusok mint a világ királyát köszöntik Őt születésekor. Nem lehet túlhangsúlyozni a mágusok imádásának jelenetét. Krisztus tehát nemcsak legfőbb pap, hanem legfőbb király is, vagyis a királyság princípiuma, egészen egyszerűen azért, mert Ő az Ige, a *Logosz*, a világ teremtője és legfőbb törvényhozója, annak minden arculatában. Ebből következően a társadalom tradicionális szabályok szerint szent királysággá szerveződött a keresztény országokban, ahol az uralkodó Krisztus Király – etimológiai értelemben vett – „helyettese". Ebben az értelemben azt mondhatjuk, hogy Jézus küldetésében és küldetése eredményeképpen beteljesítette a szent királyság ősi tradícióját.

Rogier van der Weyden: Az utolsó ítélet, részlet (1452 körül)

– *Ön azt írja, hogy* „a politikai hatalom nem kizárólag laikus ügy". *Mit ért politikán és miben áll annak kapcsolata az egyénnel?*

– A politika – igazi, tradicionális értelemben – az emberek kormányzásának művészete, életük beteljesítését szolgáló szabályok szerint. Márpedig életük mindenekelőtt spirituális, és ennek a spirituális életnek kell uralkodnia az ember egésze felett, következésképp társadalmi és materiális élete fölött. Az emberek kormányzásának célja természetesen az anyagi jólét biztosítása is, de alárendelve a spirituális életnek, követve tehát azokat az alapvető szabályokat, amelyeket egyedül a spirituális tekintély rendelhet el. Ilyen volt mindenkor és mindenhol a politikailag ortodox doktrína. Ilyen volt mindig is a katolikus egyház, a krisztusi üzenet letéteményesének doktrínája, mint arra könyvemben emlékeztetek.

– Mi a királyi funkció (vagy tisztség) célja, és lényegében ugyanaz volt-e a különböző tradicionális civilizációk többsége számára?

– Igen, teljesen, ha figyelmen kívül hagyunk bizonyos részletkérdéseket, hogy a lényegre szorítkozzunk. Egyébként könyvem alapvető célkitűzése az volt, hogy megmutassa valamennyi szent királyság alapvető azonosságát, miközben példákat hozok a legkülönfélébb korokból és civilizációkból. Ez az első fejezetek témája, ami

a Világkirálynak és Krisztus Királynak szentelt fejezetben csúcsosodik ki.

Azután az utolsó fejezetekben bemutatom, mi is volt a birodalom és a tipikusan keresztény királyság Nyugaton és Keleten, hogy megvilágítsam azt a tökéletes folytonosságot, mely közöttük és a szent, egyetemes Tradíció között megfigyelhető.

– Ahhoz, hogy egy társadalom harmonikusan élhessen, vajon nem kell a társadalmat alkotó embereknek, legalább is bizonyos részüknek, harmóniában lenni önmagukkal? Vagyis nem szükséges-e, hogy késztetést érezzenek önmaguk megismerésére, felfedezve ezáltal isteni természetüket?

– Ez bizonyosan így van; és Ön joggal beszél harmóniáról, mivel a szent király szerepe a harmónia, a lehető legtökéletesebb harmónia fenntartása, vagyis az igazságos hierarchikus egyensúly fenntartása a dolgok és a létezők, illetve az anyagi jólét és a spirituális tevékenység között.

A királynak – más síkon ugyan, mint a spirituális tekintélynek, de vele összhangban – segítenie kell az embert legmagasabb életcéljának megvalósításában. És ez nagyon messzire visz: lehetővé tenni, elvileg a közösség minden tagja, de egy elit számára mindenképpen, hogy elérje a „tökéletes ember" állapotát, vagyis összességében azt, hogy visszaszerezze a kezdeti ember állapotát. Megismételjük: a királyság végső értelme az, amit „belső királyságnak" hívhatunk, az ember azon rendeltetése, hogy újra megtalálja a kezdeti állapotot, amelyben isteni akarat által létezett: „a teremtés királya", „a világ királya" arra rendeltetett, hogy uralkodjon a világ felett, de legelőször önmaga felett kell uralkodnia; ez az, amit „égi megbízatásának" mondhatunk. Mindez nagyon világosan kifejezésre jut a *Teremtés könyvé*ben. Az embernek uralkodnia kell a világ fölött, miután a maga benső világát rendbe tette az isteni törvény szerint, hiszen bizonyos mértékig „önmaga királya". A keresztény ember számára először a spirituális tekintély és a keresztelés rítusa teszi lehetővé a kezdeti állapot e helyreállítását, legalábbis virtuálisan; de ennek megvalósítása a konkrét életben, a társadalmi közegben megy végbe, a mindennapi tevékenységen keresztül, és itt lép be a királyi funkció, minthogy a király a funkciója következtében, nem pedig személyes alapon kapta a kezdeti állapotba visszahelyezett „tökéletes ember" minősítést. Ez a királyi személy lényege, amit nagyon is elfelejtenek. A király több mint egy adminisztrátor, mindenekelőtt rendezett, isteni hatalommal felruházott személyiség, aki az embereket „az élet útján" vezeti; ezenkívül elérendő ideál. Könyvemben megmutatom, hogy a különböző tradíciók ezen a ponton is megegyeznek, a régi Egyiptomé éppúgy, mint az indiai vagy akár a keresztény országoké. Amikor az ember a trónján dicsfényben ülő és az isteni hatalom összes jelvényével felruházott királyt mint „Isten képmását" kontemplálja, valójában saját átszellemített személyiségének elővételezett képét, önmaga által megvalósítandó modelljét szemléli, hogy részévé válhasson eme „királyi papságnak", mely Szent Péter első levele szerint Isten népét jellemzi. És ez egyúttal a szent királyság örök aktualitásának legfőbb igazolása.

Ford. Horváth Endre

Jegyzetek

[1] *Aurores* (Rennes) 38. sz. (1983. december) *(A szerk.)*

[2] Magyar nyelven: *Isten mesterségei. Bevezetés a munka spiritualitásába*. Gödöllő, 2017, Sursum Kiadó. *(A szerk.)*